

Promovendo a lingua dende os concellos

Participación do alumnado do IES Félix Muriel de Rianxo no Club de Debate

David Cobas Medín

SNL Concello de Rianxo

davidecobas@gmail.com

REVISTA GALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 46-48

Este traballo nace coa vontade de mostrar o labor desenvolvido polos servizos de normalización lingüística municipais (SNL) que, a pesar de teren escasa implantación no territorio galego e de careceren de liñas de traballo ben definidas polas institucións que os sustentan, logran levar a cabo proxectos culturais e educativos de calado. Estes débense, en gran medida, á implicación do persoal técnico que dirixe os SNL, así como ao imprescindible apoio das súas responsables políticas.

Agardemos, pois, que o exposto nestas liñas sirva de inspiración para todas aquelas persoas que desexedes participar en proxectos culturais e educativos de diversa índole. Os SNL, no caso de que contedes cun deles no lugar no que queirades intervir educativa ou culturalmente, poden converterse en aliados perfectos para vós, sobre todo desde o punto de vista dos recursos humanos e materiais.

Comezarei o artigo expondo cal é a situación na que se poden atopar os SNL municipais; e si, escribo en plural, porque tanto o estado como o funcionamento destes gabinetes pode diverxer moito, xa que como non adoitan a ser considerados polas institucións como ferramentas indispensables para a gobernanza, é común que os recursos asignados, ou simplemente a atención que reciban por parte da representación política, varíe dun lugar a outro. Despois, irei describindo as posibilidades que teñen os SNL de intervir socio-educativa e culturalmente, polo que porei exemplos de actividades que se están desenvolvendo nesa liña e que se poden tomar como referencia, tendo en conta o éxito de participación ou o nivel de implantación que acadaron algunhas delas. Estou pensando no Proxecto Apego ou no Club de Debate. Debo advertir, xa nesta altura, que considero inherente o feito de traballar en prol da lingua ao de facelo en prol da cultura galega e da educación da cidadanía, polo que todas as accións normalizadoras deben ter sempre presente esta dimensión. Finalmente, e a modo de conclusión, ofrecerei a miña visión particular sobre aqueles aspectos que penso se poden reorientar co fin de optimizar o

traballo de promoción do idioma e da cultura galega, tendo en conta os recursos dos que dispoñen os SNL.

Todo o recollido neste artigo parte da miña experiencia como traballador no eido da normalización lingüística na Administración local. Non pretendo con el trasladar verdades absolutas, senón unicamente a miña percepción sobre o asunto.

A SITUACIÓN DOS SNL MUNICIPAIS

Os SNL municipais non son departamentos que deban aparecer de xeito obrigatorio nos organigramas das administracións locais. Pouco máis de 50 concellos contan cun servizo dedicado á promoción do noso idioma. Algúns deles, bastantes, son inestables; nin o servizo nin o persoal técnico adscrito a eles goza dunha estabilidade que permita desenvolver accións a longo prazo. A maioría dependen das axudas doutras administracións, as máis cuantiosas son as das deputacións da Coruña e Pontevedra, polo que é nesas provincias onde máis SNL hai. As axudas da Secretaría Xeral de Política Lingüística (SXPL) da Xunta de Galicia son ridículas e non provocan que se creen servizos novos.

Ademais, as funcións dos SNL son bastante xerais e non concretan o modo de desenvolver o traballo por parte do persoal técnico: asesoramento, formación e dinamización lingüística son as principais áreas de traballo establecidas. Dependendo do concello, cada unha delas desenvólvese en maior ou menor medida. O asesoramento lingüístico é o que está máis presente, xa que non precisa apenas investir recursos da propia institución. En canto á formación e á dinami-

zación, xa implican a reserva dun orzamento para poder levarlos a cabo. Algúns concellos con SNL non invisten un euro nestas dúas áreas. Os SNL que contan con recursos para destinar á formación e á dinamización non teñen a obriga de desenvolver un tipo concreto de accións normalizadoras. Deste xeito, atopamos que hai concellos que implementan campañas máis locais e outros que colaboran en campañas intermunicipais, que son as que permiten dispor de máis recursos, polo que gozan dunha maior presenza mediática e participación. Tamén os hai que desenvolven campañas dos dous tipos. Para fomentar a colaboración e crear campañas ambiciosas, 17 concellos galegos fundaron en 2019 a Asociación de Entidades Locais pola Lingua Galega (Alingua), grazas ao empeño das técnicas responsables dos SNL.

No caso dun SNL como o de Rianxo, que se creou no ano 2017, organizou tanto formación como campañas de ámbito local e intermunicipais. Mais non é o habitual, sobre todo no caso dun concello tan pequeno. O feito de participar en campañas colaborativas permítelles optimizar os recursos a concellos coma este, ao establecérense os gastos tendo en conta os criterios poboacionais, ao teren unha maior presenza en medios de comunicación, nas redes sociais ou nos foros lingüísticos culturais. O valor de todo isto é incalculable e os beneficios, aínda que difíciles de cuantificar, si que se poden percibir de moitas maneiras. Por exemplo, o nome de Rianxo adoita asociarse fóra do termo municipal ao respecto pola nosa lingua e cultura, o que nos sitúa de xeito destacado no mapa dos

Exemplos de campañas de dinamización lingüística dos SNL locais

destinos culturais máis atractivos de Galiza.

Non obstante, o máis importante é que as campañas de dinamización que levamos a cabo teñen todas unha compoñente de promoción da educación e da cultura de xeito participativo. Aínda que nalgún caso se poden combinar coa cultura espectáculo, en todas elas se procura a participación da poboación, das asociacións culturais, ambientais, empresariais ou tamén doutros axentes que xa debemos considerar como aliados naturais dos SNL: os membros dos Equipos de Dinamización Lingüística dos centros de ensino (EDN), outros departamentos do concello... De seguido, nomearei brevemente, por razóns de espazo, algunhas das campañas que organizamos no Concello de Rianxo, con ou sen a colaboración doutras institucións. Na web do SNL do concello (<https://concelloderianxo.gal/normalizacion>) pódese acceder a información máis detallada sobre estas campañas.

Sinal da Ruta do Apego de Rianxo

EXEMPLOS DE PROXECTOS DE NL VINCULADOS Á PROMOCIÓN EDUCATIVA E CULTURAL

Camiñando entre mulleres: organizada xunto co EDL do IES Félix Muriel, convídase a impartir relatorios a mulleres galegofalantes destacadas nalgún ámbito profesional. O obxectivo é eliminar prexuízos cara ao galego entre a xente moza.

Cancioneiro Urxente de Rianxo, editado en colaboración co EDL do CEP Xosé María Brea Segade de Taragoña, serviu para ter documentadas numerosas composicións musicais populares do concello. Do Cancioneiro xurdiu a posibilidade de crear un material de traballo para as aulas de música de todos os centros educativos de Rianxo.

Proxecto Apego: programa intermunicipal de dinamización lingüística dirixida a crianzas e ás súas familias. No caso do Concello de Rianxo concrétese coa creación do Espazo Apego, un lugar onde son as familias as que propoñen a formación que precisan para o acompañamento nos primeiros anos de crianza: alimentación saudable, disciplina positiva, primeiros auxilios... En Rianxo, ademais, creouse a primeira *Ruta do Apego*, un percorrido medioambiental sinalizado e interactivo que conta cun repositorio de contidos educativos vinculados co patrimonio natural, musical e lingüístico.

Club de debate: Campaña destinada á mocidade onde se aprende a argumentar, a buscar e a contrastar información en lingua galega.

Poderíamos falar de máis proxectos (**Enreguéfate, Youtubeiras, os cursos de**

acollemento lingüístico...).

Todos son desde o punto de vista educativo transversais e procuran a participación social. Búscase, a través deles, crear vínculos entre as persoas para que o feito de falar en galego sexa máis a consecuencia que a causa das accións desenvolvidas.

CONCLUSIÓN E FUTURO

A razón última deste artigo é que debemos, desde o ámbito educativo, cultural e asociativo, procurar darlles visibilidade a este tipo de actividades e, do mesmo xeito, aos servizos de normalización lingüística das entidades locais. Temos que demandarlles ás entidades locais a posibilidade de participar en proxectos como os que acabamos de describir que, como se pode comprobar, gozan dunha alta participación e de boa publicidade. A maioría destes proxectos foron premiados algunha ou varias veces: Premio Rosalía de Castro (Club de debate, Apego), Premio da Cultura Galega (Apego) ou Premio 1000 Primavera (Enreguéfate, Youtubeiras).

Ademais, contando coa participación doutras institucións, do asociacionismo etc., pódense crear novos proxectos para os que, máis que recursos económicos, se precisan grandes doses de vontade, ilusión e esperanza. Se existe a demanda, o traballo en prol da normalización poderá estabilizarse e incluso aumentar e, polo tanto, tamén aquel destinado a promover a difusión cultural e a educación integral da cidadanía. ■

